

УДК 001(09),2

О. Рокіцький, Н. Рокіцька

(Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя)

(Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка)

НАУКА І РЕЛІГІЯ – ВЗАЄМОЗАПЕРЕЧЕННЯ ЧИ ВЗАЄМОДОПОВНЕННЯ (З ПОЗИЦІЇ СЬОГОДЕННЯ)

Поряд з філософією як першою “раціональною спробою зрозумінням світу” розвивалася теологія-система обґрунтування вчення про Бога. І лише в XIII ст. відбулося від’єднання філософії від теології, а згодом експериментальної науки від філософії. І хоча перші наукові школи були засновані і розвивалися під крилом релігії, прийнято вважати, що оскільки будь-яка релігія ґрунтується на вірі в Творця, а остання є дитям почуттів, а не розуму, то між наукою і релігією не існує спільних точок дотику.

Дійсно принципово різними є їх методи і способи пізнання світу. Релігія визнає духовне наближення до істини через Одкровення, наука ж опирається на факти, отримані за допомогою теорії та експерименту. Однак попри неоднозначність відносин між ними впродовж всієї історії розвитку останньої невірним є твердження про їх взаємозаперечуваність. Радше навпаки, адже попри великий поступ, наука і сьогодні нічого не може сказати про першопричини буття, дати відповідь на такі важливі питання як: “звідки взявся світ?”, “як виникло життя на Землі?”, “як і для чого з’явилася людина?”. Відповіді на них дає релігія, використовуючи при цьому здобуті наукою знання для підтвердження своїх ключових положень. Підтвердженням цьому є висловлювання багатьох авторитетів як у духовній, так і науковій сферах. Так у енциклопедії Папи Івана Павла II “Про співвідношення віри і розуму” зазначено “Віра і розум – ніби два крила, на яких людський дух підноситься до споглядання істини”.

Вражає своєю глибиною і таке твердження: “Релігійній людині Бог даний безпосередньо і первинно. З Нього, Його всемогутньої волі походить усе життя... Хоча Він і непізнаваний розумом, та однак проявляє себе за допомогою релігійних символів, вкладаючи своє святе послання в душі тих, хто, віруючи, покладаються на Нього. На відміну від цього, для природодослідника первинним є лише зміст його сприйняття і висновків, що з них виводяться.

Звідси він... намагається по можливості наблизитись до Бога і Його світопорядку як до вищої, недосяжної мети. Отже, і релігія, і природознавство потребують віри в Бога. При цьому для релігії Бог стоїть на початку кожного розмірковування, а для природознавства – наприкінці. Для одних Він означає фундамент, а для інших – вершину побудови будь-яких світоглядних принципів. Це відповідає відмінностям ролей, які релігія і природознавство відіграють у людському житті. Природознавство потрібне людині для пізнання, релігія – для того, щоб діяти...

Ніде, куди б не звертався наш погляд, яким би не був предмет нашого дослідження, ми не знаходимо суперечностей між релігією і природничими науками, ми швидше констатуємо їхню абсолютну гармонію в основних пунктах. Релігія і наука зовсім не виключають одна одну, як це покладали раніше і чого бояться наші сучасники. Навпаки, вони узгоджуються, доповнюють одна одну”. (Макс Планк).

“Факти, накопичені останнім часом різними науковими дисциплінами, ставлять під сумнів здавалося б непорушні теорії минулого, як-от дарвінізм, теорія самозародження життя на Землі, загальноприйняте нарахування геологічних епох... Останні дані палеонтології й антропології виявляють разуче багато спільного з основними положеннями Біблії”. (Володимир Фортов, віце-президент РАН).